

CHUỖI GIÁ TRỊ MÂY QUẢNG NAM

Các hoạt động: 04/2007 – 03/2009

TỔNG QUAN

Figure 1: Thăm vườn trồng mây

Việt Nam là một trong những nước chính xuất khẩu mây và các sản phẩm mây. Hiện tại Việt Nam có nguồn mây tự nhiên ở các tỉnh miền núi Trung bộ như Nghệ An, Quảng Bình, Quảng Trị, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Kon Tum và Bình Định. Tuy nhiên, nguồn nguyên liệu tự nhiên bị khai thác bừa bãi và có nguy cơ cạn kiệt vì việc khai thác mây tre theo phương thức bền vững chưa được quan tâm. Nguồn nguyên liệu tự nhiên không đủ đáp ứng nhu cầu sản xuất trong nước và xuất khẩu. Vì thế các công ty địa phương tìm nguồn cung cấp với số lượng lớn và rẻ từ Cambodia và Lào. Họ cũng bắt đầu quan tâm tới trồng mây ở vùng đất bằng và ngoài vườn.

Từ năm 1996, Các sản phẩm mây xuất khẩu của Việt Nam tăng mạnh, một phần nhờ cải cách kinh tế với chính sách thương mại cởi mở hơn. Trong khoảng ba năm trở lại đây, doanh thu từ xuất khẩu các sản phẩm mây tre đạt trên 100 triệu đô la Mỹ mỗi năm, tạo công ăn việc làm cho khoảng 3 triệu lao động trong các công ty và các cơ sở sản xuất mây tre ở Việt Nam.

Tại Quảng Nam, ngành mây tre phát triển nhanh trong các năm gần đây và đóng góp tác động tích cực vào việc tạo công ăn việc làm và thu nhập tại địa phương. Nguồn cung mây nguyên liệu hàng năm khoảng 20,000 tấn không đáp ứng được nhu cầu sản xuất của các doanh nghiệp. Việc khai thác mây ồ ạt và thiếu tính bền vững đã ảnh hưởng lớn đến nguồn mây nguyên liệu. Việc này sẽ tác động xấu tới đời sống của bà con nông dân ở các vùng miền núi, những người sống bằng việc thu gom và bán mây.

Hàng năm thu nhập từ các sản phẩm mây tre tại địa phương đạt khoảng 1 triệu đô la Mỹ. Hiệp hội Mây Tre Lá Quảng Nam được thành lập giữa năm 2006 với 33 hội viên. Trong đó có vài ba công ty có nhà xưởng đủ năng lực sản xuất, các đơn vị khác là những hợp tác xã hoặc cơ sở sản xuất nhỏ. Các đơn vị sản xuất không có thị trường xuất khẩu trực tiếp mà thường phải xuất hàng qua các công ty ở các thành phố lớn như Hà Nội, Đà Nẵng, Nha Trang và Tp. Hồ Chí Minh, những công ty này có giấy phép xuất khẩu và có mối quan hệ trực tiếp với khách hàng nước ngoài. Một thách thức khác là các công ty không có năng lực thiết kế và phát triển sản phẩm, vì vậy thiếu tính cạnh tranh trên thị trường.

Các huyện tham gia tích cực vào các hoạt động sản xuất mây tre là huyện Duy Xuyên, Núi Thành, Điện Bàn, Thăng Bình và Tam Kỳ.

CÁC HOẠT ĐỘNG HỖ TRỢ CỦA SMEDP

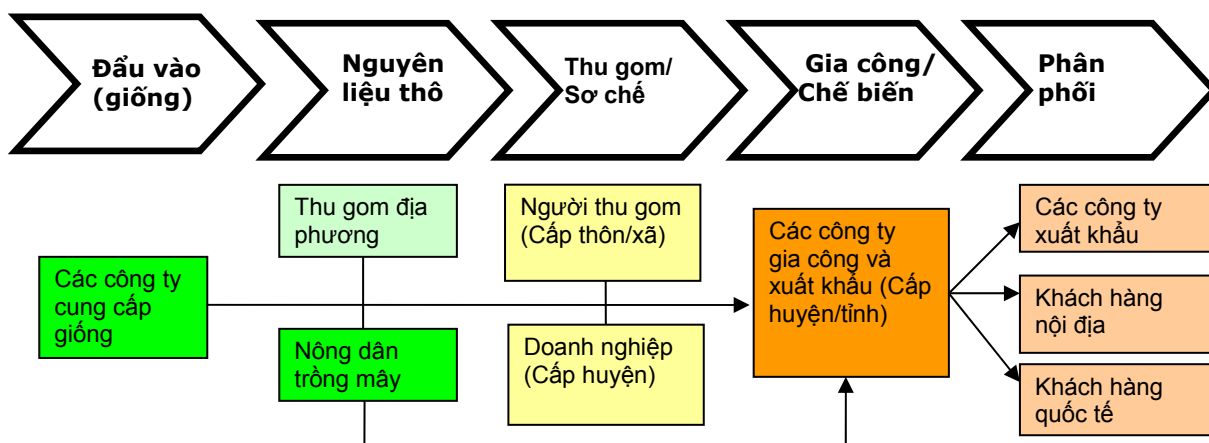
Ngành mây tre đóng vai trò quan trọng vào kinh tế Quảng Nam và có nhiều tiềm năng tạo công ăn việc làm và thu nhập cho người dân địa phương, vì vậy các cơ quan chức năng địa phương đã đề xuất xây dựng một dự án tăng cường năng lực cho ngành, đồng thời đảm bảo nguồn cung cấp mây tự nhiên một cách bền vững. Cuối năm 2005, GTZ đã hợp đồng với một nhóm các nhà nghiên cứu của Việt Nam, tiến hành tìm hiểu thực tế tại địa phương. Kết quả của chuyến tìm hiểu thực tế đã cung cấp thông tin chung về ngành mây tre của Việt Nam và những thông tin về ngành mây tre tại Quảng Nam.

Dựa trên kết quả thực tế này, GTZ và các đối tác địa phương đã đưa ra một kế hoạch phát triển chuỗi giá trị mây trong 2 năm với các mục tiêu chính như sau:

1. Đảm bảo nguồn cung mây nguyên liệu bền vững thông qua quản lý và cải thiện kỹ thuật thu gom và xây dựng các vườn trồng mây;
2. Tăng cường tính cạnh tranh của các công ty chế biến mây tre thông qua các khóa đào tạo và các hoạt động tăng cường năng lực;
3. Xây dựng năng lực thể chế, thông qua việc tăng cường năng lực cho Hiệp hội Mây Tre Lá Quảng Nam.

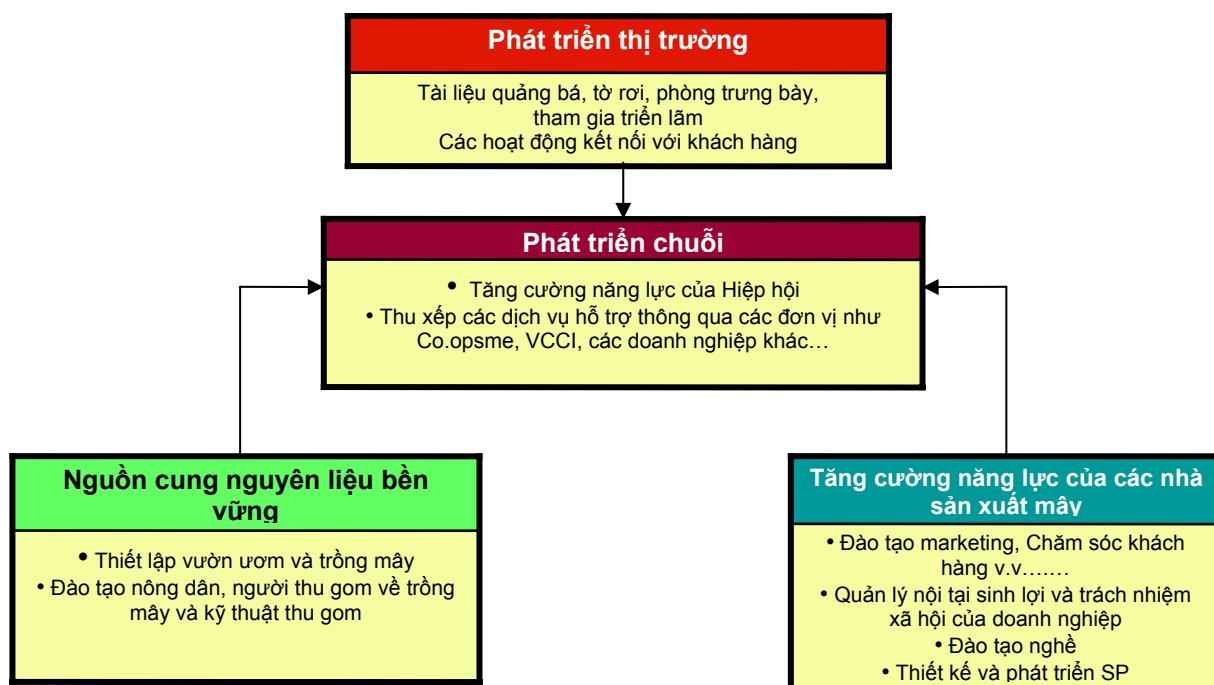
Tuy nhiên, các hoạt động nâng cấp chuỗi giá trị chỉ thực sự bắt đầu từ tháng 4/2007 sau khi có sự cam kết thực hiện của các đối tác địa phương.

Sơ đồ dưới đây mô tả các tác nhân chính của chuỗi giá trị mây

Trong dự án 2 năm này, Sở Công Nghiệp, ngày nay đổi thành Sở Công Thương,(DOIT), đóng vai trò điều phối. Hiệp hội Mây Tre Lá Quảng Nam là đơn vị tiếp nhận dự án và là đơn vị hưởng lợi. Dự án cũng nhận được sự đóng góp tích cực của Ủy ban Nhân dân tại các huyện có hoạt động của dự án. Chương trình Phát triển Doanh nghiệp nhỏ và vừa (SMEDP) đóng vai trò thúc đẩy và hỗ trợ trong thiết kế dự án, điều phối và quản lý trong quá trình phát triển chuỗi.

Các hoạt động nâng cấp chuỗi bao gồm 4 lĩnh vực chính sau:

NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

- Việc trồng mây đang được tiến hành ở 5 huyện của tỉnh Quảng Nam: Núi Thành, Phú Ninh, Duy Xuyên, Đại Lộc và Nam Giang. UBND và nông dân ở các huyện này đã đóng góp cả về tài chính và nhân lực cho việc trồng mây này. Một công ty tư nhân ở huyện Đại Lộc đã thành lập một vườn ươm mây.
- Tờ rơi hướng dẫn kỹ thuật trồng và thu hoạch mây đã được phát triển. Chương trình đào tạo dự kiến sẽ được tổ chức vào tháng 3/2009 để đào tạo cho những nông dân tại các huyện này về kỹ thuật thu hoạch bền vững
- Mỗi liên kết giữa các công ty chế biến đã được thúc đẩy dưới sự phối hợp của Hiệp hội Mây Tre Lá Quảng Nam
- Ba chương trình đào tạo nghề đã được tổ chức tại huyện Núi Thành, Duy Xuyên và Đại Lộc cho khoảng 75 người lao động sống ở các huyện đó. Những khóa đào tạo này đã đóng góp một số lượng đáng kể công nhân lành nghề cho các công ty chế biến mây trong tỉnh.
- Hai công ty đã được hỗ trợ thiết kế và phát triển sản phẩm. Các công ty này đủ năng lực để sản xuất các sản phẩm chất lượng cao và đã tham dự hội chợ đồ nội thất tại TP Hồ Chí Minh vào tháng 10/2008. Mỗi liên kết giữa các doanh nghiệp đã được hình thành trong khi thiết kế và phát triển sản phẩm. Các công ty hiện đã tiếp cận được với các khách hàng/thị trường mới.
- Các dịch vụ phát triển kinh doanh cho ngành thủ công đã được cải thiện thông qua việc giới thiệu các chương trình đào tạo chung về các chủ đề mới như quản lý nội tại sinh lợi và trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp.

Hình 2: Khóa đào tạo về Quản lý hiệp hội, tháng 5/2007

Hình 3: Giám sát việc trồng mây, tháng 9/2008

Hình 4: Lớp đào tạo nghề tại huyện Núi Thành, tháng 3/2008

Hình 5: Các sản phẩm theo thiết kế của dự án được trưng bày tại Hội chợ đồ nội thất, TP HCM, tháng 10/2008

TÁC ĐỘNG VÀ TÍNH BỀN VỮNG

- Việc cung cấp nguyên liệu thô trên cơ sở ổn định và bền vững đảm bảo thông qua việc quản lý thu hoạch mây đã được cải tiến và trồng mây theo kỹ thuật mới;
- Năng lực của các công ty chế biến trong Hiệp hội các nhà sản xuất mây tre được nâng cao nhằm đáp ứng được nhu cầu của các khách hàng lớn và thâm nhập thị trường mới;
- Các dòng sản phẩm mới được phát triển thông qua việc thiết kế và phát triển sản phẩm có thể giúp các công ty chế biến độc lập với các khách hàng lớn như IKEA, Carrefour
- Mối liên kết giữa các công ty chế biến được phối hợp tốt hơn nhờ Hiệp hội Mây Tre Lá, tăng quy mô kinh tế;
- Hiệp hội Hiệp hội Mây Tre Lá sẽ tiếp tục là tác nhân dẫn đến sự thay đổi trong phát triển chuỗi giá trị
- Sự “quan tâm tiếp nối” của Tổ chức Phát triển Hà Lan (SNV) và Quỹ Quốc tế về bảo vệ tài nguyên thiên nhiên (WWF) sẽ giúp cho việc tiếp tục những can thiệp hỗ trợ như dự kiến nhằm đạt được kết quả cao hơn và mở rộng quy mô.

Để biết thêm thông tin, xin vui lòng liên hệ:

Ông Nguyễn Văn Thông, Trưởng phòng Quản lý Công nghiệp

07 Trần Hưng Đạo, TP Tam Kỳ, tỉnh Quảng Nam

Tel.: +84-0510 810605;

E-mail: nvthongscn@vnn.vn

Ông Lê Hào, Chủ tịch, Hiệp hội các nhà sản xuất mây tre

Thị trấn Duy Xuyên, huyện Duy Xuyên, tỉnh Quảng Nam

Tel.: +84 (0)903517444

E-mail: maytregonp@vnn.vn